

ОСОБЛИВОСТІ ОБЛІКУ ВИТРАТ І ВИХОДУ ПРОДУКЦІЇ В АГРАРНИХ ПІДПРИЄМСТВАХ

*О.В. Чернецька, к.е.н., доцент
Дніпровський державний
аграрно-економічний університет*

В сучасних умовах господарювання для аграрного підприємства важливо забезпечити компетентність в процесі формування облікової інформації як щодо обсягу виробленої продукції, так і щодо обсягів витрачених матеріальних засобів і праці, рівня собівартості продукції, що дає можливість визначення ефективності галузі рослинництва. В процесі сільськогосподарського виробництва одночасно діє природний фактор, що особливо характерний для сільського господарства, де виробництво тісно пов'язане з живими організмами – рослинами і тваринами. В цій галузі діяльність неможлива без використання землі, сонця, води та інших чинників природного середовища. Їх поєднання за допомогою природних факторів і людської діяльності забезпечує протікання керованої біологічної трансформації. В результаті такої трансформації отримують сільськогосподарську продукцію або біологічні активи.

Для підвищення ефективності сільськогосподарського виробництва чинять вплив ряд факторів, зокрема і своєчасне формування обліково-інформаційного забезпечення, на основі якого здійснюється аналіз і контроль рівня витрат, а також приймаються своєчасні обґрунтовані управлінські рішення. Таким чином, облік має забезпечити інформацією не лише щодо загальної суми витрат на виробництво і вихід продукції, а також систематизацію її в розрізі діяльності для можливості визначення ефективності виробництва продукції.

Зараз виникає нагальна потреба у формуванні якісної інформаційної бази щодо обсягів та вартості виробництва сільськогосподарської продукції на основі облікової інформації. Первинна інформація фіксується в первинних документах, тому дані в цих джерелах мають відображатися в тому обсязі, який необхідний для прийняття оптимальних рішень в умовах діяльності аграрних товаровиробників. Згідно вимог законодавства первинні документи складаються під час здійснення господарської операції, а потім здаються до бухгалтерії для подальшої обробки інформації.

Основним документом для нарахування оплати праці працівникам, зайнятим на механізованих роботах, є облікові листи тракториста - машиніста. При використанні облікового листа для обліку праці комбайнерів до нього додається другий екземпляр Реєстру відправлення зерна та іншої продукції з поля.. Первинним документом з обліку немеханізованих робіт є обліковий лист праці та виконаних робіт. Крім того, для обліку витрат праці застосовують наряд на відрядну роботу, який складають на кожен вид робіт окремо. Якщо одну роботу виконують декілька працівників, то випикується наряд для бригади, а якщо один працівник – індивідуальний наряд. Наряд випикують

строком до одного місяця в одному екземплярі та відображають в ньому виконані роботи. Послуги вантажного автотранспорту для виробництва списують на підставі Дорожнього листа вантажного автомобіля, який видають водієві тільки на один день або на зміну, за умови здачі ним попереднього. Витрати на транспортні роботи тракторів списують на підставі Дорожнього листа трактора.

Документи з обліку засобів праці фіксують витрати в рослинництві по використанню основних засобів шляхом нарахування амортизації. Документи по обліку предметів праці підтверджують витрачання у виробництві різних матеріальних цінностей: насіння, добрив тощо. Для цього під час здійснення господарських операцій складаються такі документи: акт на витрату насіння і садивного матеріалу - списання на посів насіння і садивного матеріалу; акт про використання мінеральних, органічних і бактеріальних добрив та засобів хімічного захисту рослин - списання внесених добрив, отрутохімікатів і гербіцидів; Акт на списання виробничого та господарського інвентарю, Лімітно-забірна картка на отримання матеріальних цінностей, на отримання запасних частин тощо. Документи по обліку вартості робіт і послуг, виконаними сторонніми підприємствами та організаціями, на підприємстві фіксують вартість таких робіт та послуг. Це рахунки на оплату, акти виконаних робіт.

Облік виходу готової продукції в системі управління підприємством відіграє ключову роль, оскільки від якості та оперативності інформації про виробництво залежить ефективність прийнятих рішень. Для первинного обліку зернової продукції, отриманої від урожаю, застосовують наступні документи: реєстр відправки зерна та іншої продукції з поля, реєстр приймання зерна вагарем, реєстр приймання зерна та іншої продукції з поля, Відомість руху зерна та іншої продукції з поля, Акт на сортування та сушіння продукції рослинництва. Для обліку надою молока призначено Журнал обліку надою молока, оприбуткування приплоду тварин здійснюється актом на оприбуткування поточних біологічних активів, оприбуткування приросту живої маси оформлюється Відомістю зважування тварин та Розрахунком визначення приросту живої маси, іншу продукцію в галузі тваринництва оприбутковують на підставі Щоденника надходження сільськогосподарської продукції.

Аналітичний облік в рослинництві ведуть за об'єктами, якими є сільськогосподарські культури (групи культур), роботи, внутрішньогосподарські підрозділи тощо. Об'єкти обліку рослинництва визначають у кожному господарстві, виходячи з конкретних умов господарювання. Аналітичний облік в тваринництві ведеться за видами тварин в розрізі окремих технологічних груп.

Отже, ефективна система обліку щодо рівня витрат в аграрному виробництві має забезпечити прийняття обґрунтованих управлінських рішень для скорочення витрат щодо використання матеріальних цінностей, припинення нецільового використання необоротних активів, оптимізації

процесів посіву і збирання урожаю, підвищення конкурентоспроможності аграрного підприємства за рахунок зниження собівартості виробленої продукції.